

BESZÉLGETÉS HENKEY GYULÁVAL

„A történelmi segédtudományok nagy képviselői” sorozatban tartott -- diaképekkel illusztrált -- előadást Henkey Gyula antropológus professzor 1989. október 19-én tanszékünkön, "Etnikai, embertani vizsgálataim és a magyar nép származása" címmel. Az előadás után beszélgettünk vele:

Professzor úr, mondana néhány szót önmagáról, indíttatásáról, iskoláiról?

- Léván születtem, 1910-ben. A város ekkor színmagyar volt, 95 %-a volt magyar. Beneš és Masaryk meghamisított térképekkel érte el, hogy Csehszlovákiához csatolják

Már a gimnáziumban úgy gondoltam, hogy a magyar őstörténet kutatásának legfontosabb, legbiztosabb támpontja az antropológia. Amíg nyelvcsere és kultúracsere lejátszódhat egy nép életében, addig az öröklődés a genetika szabályai szerint alakul.

Budapesten jártam a Pázmány Péter Tudományegyetemre, itt párhuzamosan hallgattam jogot és antropológiát. Az antropológia professzorom Bartucz Lajos volt.

1945 után az antropológiát háttérbe szorították. Engem is többször próbáltak rábeszélteni, hogy inkább marxizmussal foglalkozzam, de nem sikerült meggyőzniük. Hosszú évek múlva -- már a külföldi elismerések után -- sikerült itthon múzeumi állást kapnom.

A munkám során 28.150 vizsgálatot végeztem, amely a világ egyik legnagyobb feldolgozása. A másik legnagyobb Taskentben van, az 26.000 vizsgálat, de azt egy kutatócsoport végezte, míg a 28 ezret én egyedül.

Professzor úr, végzett-e ön antropológiai kutatásokat a székelyek közt, és ha igen, milyen következtetésekre jutott? Antropológiailag azonosnak tekinthetők-e a magyarsággal vagy sem?

- Én a székelyek közt nem végeztem vizsgálatot, illetve közvetve igen. Egyházaskozár -- egy moldvai csángó falu -- lakosságát

vizsgáltam meg. A lakosság 40 %-a csángó, 60 %-a kitelepülő székely, akik II. József idejében telepedtek rá a csángókra.

A csángók közt -- a vizsgálatok során derült ki -- előfordultak kinnmaradt honfoglalók és kunok leszármazottai is.

A teljes vizsgálat eredménye szerint legnagyobb százalékban a turanid típus fordult elő, másodikként a keleti mediterrán típus. Az eltelt évszázadok alatt természetesen nagymértékű keveredés ment végbe. Antropológiai értelemben talán a kiskunokhoz állnak a legközelebb. A székelyekre leginkább a keleti mediterrán típus volt a jellemző.

Györfly György véleménye szerint a székelyek vagy a kabarok egyik törzse voltak, vagy a kabarokkal egy időben csatlakozott más török törzs.

Amikor Szvatopluk segítséget kért a magyaroktól, ők a székelyeket küldték. A székely csapatok egy része azután ittmaradt, itt várta be a honfoglaló magyarokat. Így tehát a székelyek csak néhány évvel a magyarok előtt kerültek a Kárpát-medencébe.

A nyelvészek szerint is ez a valószínű, mert a székelyek nyelve alig tér el a magyartól, ami kizárja a hosszabb különélés lehetőségét. Egy több évszázados különélés alatt a belső fejlődés sokkal nagyobb különbséget mutatna.

Érdekes a másik nyelvészeti megfigyelés is, mely szerint a székely szókincsben sok a horvát és vend keveredésre utaló elem, ami elsősorban a nyugati határszélre jellemző. Valószínűsíthető, hogy a székelyeket nyugatról telepítették keletre, hasonlóképpen határőrfeladattal.

Még egy utolsó kérdést, professzor úr. Mi a véleménye a Petőfi-kutatásról?

- Az, hogy szálljanak már le Petőfiről. Nem foglalkozom vele, engedje meg, hogy a miértjéről ne nyilatkozzam.

/Annus Gábor -- Soós Mihály/